

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiantur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De donationibus inter vitum & uxorem & dote post divortium restituenda.
Titulus XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

34. *dist.* Præterea carnalis fornicatio probatur confessione ꝛ fornicantis facta in iudicio, cui statur in separatione quoad thorum, *c. ex litteris & ibi Pan. n. 2. hoc tit.* Impedimenta vero dirimentia ꝛ matrimonium confessione conjugum non probantur, *c. super eo de eo qui cogn. consang. uxor & c. & ibi glos. 1. & Can.* quia in fornicatione agitur de confitentis solius præiudicio, qui perdit quod prius habebat in conjugio, *c. discretionem S. fin. de eo qui cogn. cons. uxor. & c. quidam de convers. conjug.* & innocens in fornicante retinet, quia peccata suos tenent auctores, *l. sancimus C. de penit. secundo casu* vero confessio non fit principaliter contra confitentem, sed pro se & contra matrimonium ad cuius separationem agit, *glos. 1. in d. c. super eo de eo qui cogn. cons. uxor. & c. quod recipit indissolubilitatem à solo Deo, c. quos Deus 33. quest. 2. c. 1. 35. quest. 10.* Sententia in causa matrimonii non transit in rem iudicatam & revocatur, quandoque error detectus fuerit, *c. lator de re jud. & ibi glos. in verb. permanere Gail. obs. 112. lib. 1.*

De donationibus inter virum & uxorem & dote post divortium restituenda.

Titulus XX.

S V M M A R I A.

- 1 Donatio propter nuptias non est sine matrimonio. prout nec dos, sed matrimonium sine ea & dote celebrari potest.
- 2 Introducta est ut mulieribus magis sit cautum pro dote & ob alias sex causas hic explicatas.
- 3 Fructus rerum donatarum propter nuptias percipit maritus & sunt mariti pro sustentandis oneribus matrimonij.
- 4 Dos dividitur in profectivam & adventitiam, profectiva dicitur qua à patre vel à pa-

- terno avo profecta est de bonis vel facto eius.
- 5 Adventitia est qua datur ab extraneo, vel qua non proficiscitur à patre tanquam patre.
- 6 Profectiva redit ad patrem si erat in potestate filia, quando filia premortua est in matrimonio.
- 7 Premortuo marito dos communis est patri & filia.
- 8 Si filia fuerit emancipata, dos sine stipulatione expressa ad patrem non revertitur.
- 9 Pro dote adventitia actio competit filia etiam invito patre & premortua filia in matrimonio transit ad filios heredes.
- 10 Dos alia est aestimata, alia in aestimata.
- 11 In dote in aestimata maritus præstat dolum, culpam, ac diligentiam.
- 12 Aestimatio fit dupliciter ut sciatur an res dotalis sit facta deterior, & res ipsa est in dote.
- 13 Aut aestimatio facit emptionem quod in dubio præsumitur & periculum rerum dotalium pertinet ad maritum.
- 14 De dote actio cessat extraneo per mulierem an gaudeat privilegio.
- 15 Acconciium quando fit restituendum.
- 16 Donatio propter nuptias adæquata est dote.
- 17 Ex consuetudine vel nulla fit donatio vel alia forma vel minor, & nulla etiam donatione facta dos constituta tenet.
- 18 Pro donatione propter nuptias consequenda uxor habet ius tacitæ hypothecæ sed non ius prælationis.
- 19 Paraphernalia sunt bona qua habet mulier præter dotem.
- 20 Qua si maritus permittente uxore administrat & nomina seu feneratorias cautiones marito dederit, ex sola traditione Instrumentorum, maritus censetur constitutus procurator ad exigendum nulla ratihabitione ab eo exigenda.
- 21 Si alias res extra dotem marito dederit non sunt mariti, ac fructus ex eis etiam voluntate

- luntate mulieris perceptos tenetur restituere, si extent consumptos, si fuerint industriales lucratur, naturales magnos tenetur restituere.
- 22 Aut non constat de voluntate mulieris tacita aut expressa, quod marito administrationem permiserit & cogitur maritus indistincte omnes fructus restituere.
- 23 Ex parapherno in pecunia numerata fructus mulieri non debentur.
- 24 Recepticia bona uxoris sunt, quæ dum dos daretur ex bonis suis sibi retinuit nec voluit esse in mariti potestate.
- 25 Donatio qua constante matrimonio inter conjuges fit ex qua alter est locupletior & pauperior, alter efficitur firmitatem non habet.
- 26 Confirmatur obitu donatoris quando non excedit legitimam quantitatem.
- 27 Aut specialiter per donatorem in ultima voluntate.
- 28 Quibus casibus obitu donatoris non convalescat.
- 29 Iudex ecclesiasticus potest adiri principaliter super divorcio, & si sententiam divorcij ferat, debet pronunciare dotem restitui.
- 30 Item matrimonio prius separato potest principaliter adiri super restitutione dotis.
- 31 Dos ad quem redeat aut cui applicetur separato matrimonio.

DIVORTIO facto, aut dos & donatio propter nuptias restituuntur, aut fisco applicantur, c. 1. & 2. hoc tit. §. si adversus Instit. de nupt. de quibus subjungit, omissis eis quæ in Instit. Imp. tit. de donat. §. pen. traduntur de donatione propter nuptias, ea variis nominibus nominatur, Antipherna ab anti, quod est contra, & pherna, id est dos, quasi contra rem donatio, l. cum multa C. de donat. propter nupt. & ibi glos. in ver.

antipherna. sponfalitia largitas, Authen. eo decursum C. de donat. propter nupt. Authen. sive à me C. ad SC. Vellejan. dotalitium, c. plerumque hoc tit. & ibi glos. pen. & Can. non est si. ne matrimonio, prout nec dos, sed matrimonium sine ea & dote celebrari potest, l. cum multa vers. quare enim C. de donat. propter nupt. l. 3. ff. de jur. dot. introducta est, ultra hypothecam & privilegium prælationis, omnibus creditoribus sive tacitam sive expressam hypothecam tempore anteriorem habentibus juxta obl. Mynf. 13. cent. 4. ex C. assiduis C. qui potior. in pign. habeat, explicata per Covar. var. resol. lib. 1. cap. 6. ut mulieribus magis cautum sit de dote, ut scilicet dote à marito malè consumpta, vel soluto matrimonio uxor habeat unde damnum acceptum refarciat, d. l. cum multa vers. fin. in princ. C. de donat. ante nupt. c. nuper in fin. hoc tit. transit enim dominium rei donatæ propter nuptias ipso jure in uxorem, ita ut ei rei vendicatio competat, Authen. permessa C. de donat. ante nupt. 2. maritus rem immobilem, aut etiam mobilem quæ servari potest sive à se sive ab alio pro se datam propter nuptias, non potest alienare neque obligare, etiam consentiente uxore, nisi & secundo post biennium profiteatur, & alia res jure sint, quibus uxori consuli possit, Authen. sive à me C. ad SC. Vellejan. & ibi Bart. & Dd. non solum tempore contractus, sed etiam tempore quo uxor agit, aut agere potest, Pan. in c. pervenit in 1. not. de empt. & vend. & ibi Can. absque his enim, neque si frequenter consentiat læderetur, & alienatio sive obligatio quantum ad mulierem pro non scripta & pro non dicta habetur, Auth. sive à me C. ad SC. Vellejan. res vero dotalis immobilis etiam servata prædicta firma d. Authen. sive à me, non potest alienari, Bart. post glos. in verb. & multo magis in d. Authen.

Authen. five à me num. 1. 3. marito committente adulterium uxor lucratur donationem propter nuptias, sicut vir propter adulterium uxoris, dotem, *c. plerumque hoc tit. & ibi Pan. n. 6. 4.* quando maritus vergit ad inopiam vel incipit male uti substantia sua, etiã constante matrimonio, uxor agere potest tam ad dotem quam donationem propter nuptias, *l. ubi adhuc cum authen. ibi posita C. de jur. dot. l. si constante & ibi Barr. & Dd. ff. solut. matr. Pan. in c. pen. n. 12. hoc tit. Gail. obs. 83. cum duabus seqq. obs. lib. 2.* sed maritus evitat restitutionem dotis, quã consistit in pecunia, per satisfactionem qualem dare potest de ea conservanda, vel mercatori dos committitur, ut de parte honesti lucri, non certæ quantitatis, puta ut dentur decem annua pro quolibet centenatio, *glos. addit. in §. de illa in verb. & ideo Instit. de societ. ibi Pan. n. de vestras num. 8. in fin. hoc tit.* maritus onera matrimonii possit sustinere arbitrio Iudicis, in alternativis enim juris optio datur Iudici, nisi verba dirigantur ad partem, *c. per vestras & ibi Pan. num. 14. hoc tit.* potestque pecunia deponi apud mercatorem ex pacto, ut capitale sit saluum & de lucro solvatur certa pars uti dictum est, *§. de illa in fin. Inst. de societ. Rot. divers. decis. 763. à num. 17. utque ad finem par. 1. Covar. var. resol. lib. 3. c. 2. ubi ponit tres conclusiones tom. 2.* vel cum eo fieri pactum de assecuratione summæ dotis, recepta aliqua competenti mercede, *Rota Farinac. decis. 304. par. 2. tom. 1. num. 7. & seqq. usque ad fin. Dec. cons. 7. l. hoc jure §. la-beo ff. de donat. & ibi post glos. Barr. & Dd. Covar. var. resol. lib. 3. c. 2. num. 5.* Lupus in *c. naviganti in prasat. num. 11. de usur.* & ratio administrationis pecuniæ datæ ad ratificandum, solum peti poterit in fine anni, *l. neminem. C. de suscept. & arcar. lib. 10. Ram. sing. 123. & ibi addit plures cumulans las. in §.*

sequens num. 43. Inst. de act. Cap. Tholos. decis. 447. §. fortius jus habet mulier in rebus sibi donatis propter nuptias pro dote recuperanda, quam in aliis rebus mariti, quia in his uxor potest renunciare unico consensu juri hypothecarum l. etiam l. jubemus C. ad SC. Vellejan. in rebus donatis propter nuptias non potest, sed requiritur secundus consensus mulieris post biennium uti dictum est, Pan. in c. pervenit num. 9. circa fin. de empr. & vend. 6. pactum quod fit de lucranda dote extenditur in favorem mulieris ad donationem propter nuptias, de qua lucranda nihil dictum est, ut sicuti maritus ex pacto lucratur dotem præmorta uxore, ita uxor lucratur illam donationem præmortuo viro, *l. cum multa §. si autem donatio C. de donat. ante nupt. c. fin. in fine & ibi Pan. n. 12. hoc tit.* etiam in donatione propter nuptias & dote promissa ac nondum soluta, *l. cum post §. sed is de quo ff. de adm. & peric. tut. & ibi glos. in ver. habet dotem Gail. obs. 79. lib. 2.* fructus rerum donatarum propter nuptias percipit ꝑ maritus, & sunt mariti pro sustinendis oneribus matrimonii, *l. ubi adhuc & ibi glos. in verb. ad sustentationem C. de jur. dot. & Dd.*

Dos à muliere, vel ejus patre, vel quovis alio, marito vel ejus patri propter onera matrimonii datur, ut perpetuo sit penes eum, *l. 1. l. cum pater. l. promittendo ff. de jur. dot. data in primo matrimonio, in secundo censetur repetita, l. dotem l. divus severus ff. de jur. dot. prædium non dicitur dotale, aut res pro dote assignata dotalis nisi secuta traditione, l. de divisione ff. sol. matr. l. dotale §. 1. ff. de fund. dotal. glos. in l. 1. §. univers. ff. pro dot. Gail. obs. 79. lib. 2. num. 9.* dividitur in profectitiam ꝑ & adventitiam. Profectitia dicitur quæ à patre vel à paterno Avo profectita est de bonis vel facta ejus, *l. profectitia digest.*

digest. de jur. dotal. etiam si constituta sit pro filia emancipata, quia non jus potestatis, sed parentis nomen dotem profectitiam facit, *d. l. profectitia §. si pater pro filia emancipata*
5 *Myns. obs. 32. cent. 5.* Adventitia est ꝑ quæ datur ab extraneo, vel quæ non proficiscitur à patre tanquam à patre, ut si extraneus dederit patri, ut daret in dotem pro filia, vel pater debebat filia & ejus voluntate dedit in dotem viro, *d. l. profectitia §. si quis certam & §. seqq.* Profectitia redit ad ꝑ patrem dissoluto matrimonio, si erat in potestate filia jure potestatis, *l. constitutus C. de bon. quaelib. & c.* vel tacitæ stipulationis duobus concurrentibus, quod dotans sit de ascendentibus paternis, & habeat in potestate, non jure successionis, *l. unica §. accedit C. de rei uxor. act. & ibi glos. & Dd.* quando filia præmortua est in matrimonio etiam extantibus liberis: *l. dot. à patre & ibi glos. mag. & Dd. C. solut. matr. quemad. Bart. in l. post dotem num. 29. ff. solut. matr.*
7 mortuo marito dos ꝑ communis est patri & filia, & non solum in exigenda, sed etiam in solvenda dote utriusque voluntas exquiritur, nec alter alterius conditione deteriore facere potest, *l. filia C. solut. matr. l. 2. §. quod si in patria & l. 3. ff. solut. matr.* sed si pecunia ad patrem pervenerit, actio de dote utriusque tollitur, *l. 3. in fine ff. solut. matr.* quia videtur filia patri consentire nisi evidenter contradicat, *l. 2. §. voluntatem ff. solut. matr.* nec patri licet, filia denuo nubente, dotem diminuere, nisi forsitan substantia ejus decrescar aliqua fortuita clade: *Authent. sed quamvis C. de rei uxor. act.* si filia fuerit emancipata, ꝑ dos sine stipulatione expressa ad patrem non revertitur cum ipsa mulier videatur stipulari cum ab extraneo datur, extraneus autem dicitur qui eam non habet in potestate, *d. §. accedit C. de rei uxor. act.* cum

quia per emancipationem consolidatur actio dotis filia, *l. unica §. videamus C. de rei uxor. act. l. 2. §. 1. ff. solut. matr.* ergo si consolidatur jam quaesita patri, multo magis impeditur acquiri post emancipationem, *Bald. in l. profectitia §. si pater pro filia emancipata ff. de jur. dot.* Pro dote adventitia, actio competit ꝑ filia etiam invito patre, *9 Bart. in l. post dotem num. 25. ff. solut. matr. & dissoluto matrimonio redit ad filiam, c. 1. & 2. & c. fin. §. sane hoc tit. & desinit esse dotalis postquam est reversa in potestatem mulieris, & potest alienari, Bald. in l. 1. num. 1. c. sine cens. vel reliquis l. aliam ff. de novat. præmortua vero filia in matrimonio transit ad filios hæredes, *Authent. in successione C. de suis & legit. lib. l. quod scitis C. de bon. quaelib. Bart. in d. l. post dotem n. 26. ff. solut. matr.**

Altera divisio est, quod dos alia est æstimata, ꝑ alia inæstimata. In re dotali inæstimata maritus, ꝑ ac pater mariti dotem accipiens, præstat dolum ac culpam, qui sui causa dotem accipit, *l. in rebus 1. & ibi glos. 1. & l. in rebus la. 2. ff. de jur. dot.* ac diligentiam qualem suis rebus adhibere solet, *l. si constante §. si maritus ff. solut. matr. & ibi glos. in ver. culpanda l. in rebus 1. & ibi glos. 1. ff. de jur. dot.* de casu fortuito non tenetur, sed res melior & deterior fit mulieri, *l. plerumque in princ. ff. de jur. dot. l. cum post §. fin. in fine ff. de jur. dot.* fructus ejus, non tamen partus ancilla, *l. plerumque §. si servi ff. de jur. dot.* cedunt marito pro oneribus matrimonii, *l. pro oneribus C. de jur. dot. d. l. plerumque §. si serv. æstimatio fit dupliciter ꝑ ut sciaur an res dotalis facta sit deterior, & res ipsa est in dote, non æstimatio, sed si est deteriorata etiam usum mulieris l. æstimata ff. solut. matr. d. l. plerumque in princ. ff. solut. matr.* debet restitui pretio taxato, nec ultra quicquam peti potest, & tenetur maritus de dolo, culpa, &

pa. & diligentia, non de casu fortuito, l. si inter vir. & uxor. & ibi glos. fin. Bald. & Dd. C. de jur. dot. l. cum post. §. cum res in dotem ff. de jur. dot. l. aestimatio ff. solut. matr. l. i. C. solut. 13 matr. aut aestimatio facit emptionem, † quod in dubio præsumitur, quamvis res dotales mulier in usū habeat, l. cum post §. fin. vers. pen. ff. de jur. dot. glos. i. in l. si inter vir. C. de jur. dot. & ibi Dd. l. cum fundus ff. locat. l. quoties C. de jur. dot. Greg. 15. decis. 573. nu. 4. & 5. & ibi lare annot. periculumque rerum dotalium ad maritum pertinet, etiam si mulier eas attriverit, l. plerumque ff. de iure dot. & mulier tenetur a cōtione exempto, ut præstet quæ præstanda sunt, l. cum dotem C. de iure dot. l. ex conventione C. de pact. l. quoties ff. de iure dot. sed in casu restitutionis repetitur a cōtione de dote; quia non simplex venditio fit, sed dotis causa, l. quoties §. quæ sententia ff. de jur. dot. glos. i. in d. l. cum dotem & ibi Bald. num. 4. C. de jur. dot. tum quia brevi manu mulier videtur recepisse pretium, & sic sublata est actio ex vendito, & ipsū in dotem convertisse. l. sane videndum ff. de jur. dot. arg. l. singularia ff. si cert. pet. 14 Quando mulier cessit actionem de dote † alteri, quo casu est utilis, & is eam intenter, non habet amplius illa privilegia quæ habuisset si intentata fuisset directa per ipsam mulierem, Bald. in l. i. num. 6. C. de privil. fisci l. as. in l. cum fundus §. servum tuum num. 15. ff. si cert. pet. Mynsing. obser. 3. cent. 3. ubi cumulat privilegia actionis de dote. Acconciū 15 † siue præparamentum separatim à dote datum non est restituendum, l. si ego §. fin. & ibi glos. in ver. commissæ de jur. dot. thes. dec. 197. num. 6. sed restituendum est quando est datum simul cum dote, ita ut constituat unicam summam cum dote. Paris. conf. 95. num. 15. vol. 2. Card. Seraph. decis. 126. & decis. 132. l. inter socerum §. cum inter patrem Summa in Decretal.

& ibi glos. in verb. separabitur ff. de pact. dot. thesaur. 195.

Donatio propter nuptias adæquata † est 16 doti, sicut enim dos ante & post matrimonium constitui, ac postea augeri potest, ita quoque hæc donatio, §. est & aliud Instit. de donat. l. si constante l. cum multa C. de donat. ante nupt. In eis quoque constituendis & augendis servanda est æqualitas quantitatis & aestimationis, & dilationis præstationis, Auth. sed jã recessse, auth. dos data C. de don. ante nupt. Authen. æqualitas cum auth. seq. C. de pact. convent. Gail. obs. 78. lib. 2. si quidem vir ære alieno non impediatur, in qualibet re procedit augmentum, at si debitor sit, res immobiles omnino incremento dotis proficiunt, si vero mulier immobilis substantiæ domina, res mobiles in augmentum dederit, in hæc parte dotis nullo utetur adversus alios creditores privilegio. Authen. sed jam necesse C. de don. ante nupt. Præterea in lucris nuptialibus æqualitas servari debet, ut quantam partem vir lucretur de dote, tantam uxor de donatione propter nuptias, l. ex more & authen. æqualitas junctæ glos. in verb. lucris C. de pact. convent. unde & pars quæ nihil intulit, nihil quoque capit, quæ vero minus dedit quam se daturum promissit, tantum dumtaxat recipit quantum intulit, d. Authen. æqualitas cum authen. seq. C. de pact. convent. disparibus pactis super lucro initis, major lucris pars ad minorem deducitur, ut eo modo uterque minorem partem lucretur, l. lege Leonis C. de pact. convent. Hodie ex consuetudine, vel nulla fit donatio, † vel alia forma vel minor, & 17 nulla etiam donatione facta dos constituta tener, & præallegata authen. æqualitas & seq. per consuetudinem sunt sublata, glos. fin. in d. authen. æqualitat. & ibi Dd. In consequenda donatione propter nuptias † uxor 18 habet

habet justaciæ hypothecæ in bonis mariti, sed non Ius prælationis, *l. ubi adhuc C. de jure dotium & ibi gl. in verbo suppositas l. si constante §. jura C. de donat. ante nupt. Covar. var. lib. 1. cap. 7. sub num. 1. Myns. obs. 4. cent. 5.* Paraphernalia ¶ sunt bona, quæ habet mulier præter dotem, dicta à para quod est juxta & pherna quod est dos, *l. fin. in princ. C. de pact. convent. l. si ego seia §. doris causa ff. de jur. dot. l. pen. ff. ad leg. falcid. & si maritus permit-*
 20 *tente ¶ uxore hæc administrat*, siquidem nomina, id est se non fœnoratitias cautiones marito dederit, actiones omninò apud uxorem remanent, ex sola vero traditione instrumentorum, maritus censetur constitutus procurator ad exigendum, ac licentia ei data easdè actiones movendi apud competentes Iudices nulla rati habitione ab eo exigenda, potest eorum usuras circa se & uxorem expendere, pecunias autem fortis quas exegerit tenetur servare mulieri, vel in causas ad quas ipsa voluerit distribuere, pro his habet mulier tacitam hypothecam contra res mariti, *l. ubi adhuc C. de jure dot. & ibi gl. in verbo suppositas l. fin. C. de pactis con. Ias. in §. fuerat. num. 41. Instit. de act. Myns. obs. 4. cent. 5. sed non jus prælationis gl. in l. si ego in verbo sed conduct. ff. de jure dot. Covar. lib. 1. variar. ref. c. 7. sub num. 1. Myns. obs. 4. cent. 5. ex quo pecunias ille exegit, si ab initio in dotali Instrumento hypothecæ pro his nominatim à marito scriptæ non sint, quibus mulier ad suam cautelam contenta esse debet, quia sibi præcavit; teneturque maritus circa nomina & cautiones, dum apud eum remanent, & dolum & diligentiam præstare qualem circa suas res habere invenitur, ne ex ejus malignitate, vel desidia aliqua accedat mulieri jactura: *l. fin. C. de pact. convent. & ibi Dd. quod si alias res extra*
 21 *dotem ¶ marito dederit, quarum libellum**

ex usu vulgari Romano solet marito offerre, ut is subscribat, quasi acceperit, & velut chyrographum ejus retinet, non fiunt mariti, quia hoc non agitur inter virum & uxorem, ut dominium earum ad eum transferatur, *l. si ego seia §. plane §. verum ff. de jure dot. fructusque ex eis etiam voluntate mulieris perceptor tenetur restituere si extant, consumptos, si fuerint industriales, lucretur, naturales magnos tenetur restituere, l. pen. & ibi Bart. ff. ad leg. falcid. l. si stipulata & ibi glos. in verb. factus est ff. de donat. int. vir. & uxor. glos. in l. fin. in verb. circa se C. de pact. convent. in quantum factus est locupletior, parvos non tenetur restituere, l. si id quod §. si quas servi & l. utrum ff. de donat. int. vir. & uxor. Ratio diversitatis est quia in exigendo & agendo ex nominibus & cautionibus fœnoratitias labor est, qualis non fit in fructibus. glos. in d. l. fin. in verb. circa se C. de pact. convent. Aut non constat de voluntate ¶
 22 *expressa vel tacita mulieris quod marito ad ministracionem paraphernalium permiserit*, & cogitur maritus indistinctè omnes fructus restituere, *l. pen. ff. ad leg. falcid. & ibi Alex. & Dd. Theaur. decif. 187. num. 4. in utrumque partem*, ex parapherno in pecunia numerata ¶ separatim à dote promisso
 23 *mulieri, non debentur ipsi fructus, & si qui fortè soluti fuerint, computantur in sortem principalem, quia pecunia sterilis est & nullos parit fructus, l. indeb. C. de usur. Greg. 15. dec. 80.**

Præterea habet uxor bona recepticia, ¶
 24 *quæ dum dos daretur ex bonis suis sibi retinuit, neque voluit esse in mariti potestate, in quibus maritus generalis Curatoris officio fungi non potest, unius rei, aut actionis procurator esse potest, §. iidem rescripserunt Instit. de excus. tut. vel curat. & ibi Myns. Bald. in l. si quis §. Iulianus num. 4. & ibi Bart. ff. de*

- ff. de proc. Gail. obs. 133. li. 1. pulchre Myns. obs. 53. cent. 3.*
- 25 Donatio quę cōstante matrimonio † inter conjuges fit ex qua alter locupletior, & pauperior alter efficitur, firmitatem non habet, nisi donatoris obitu † cōfirmetur si traditio
- 26 interueniat vel quasi, *c. fin. in princ. h. r. & ibi Pan. n. 7. & Can. l. donatio l. si maritus 1. C. de donat. inter vir. & uxor. Myns. obs. 33. cent. 2.* quando quantitatē legitimā non excedit, vel eam excedens actis fuerit intimata, nam amplioris quantitatis donatio minime intimata per silentium ejus qui donauit, nō confirmatur, aut specialiter eas in ultima † voluntate donans confirmauerit sine ulla distinctione, ita tamē ut si quidem ultra lege finitam quantitatem exposita, minimē actis insinuata fuerit, specialis ejus confirmatio ex eo tempore vim habeat, ex quo eadem donatio confirmata est, si vero vel non amplior sit donatio, vel cum amplior esset, in actis insinuata sit, tunc & silentium donantis & specialis confirmatio ad illud tēpus refertur, quo donatio conscripta est, *l. antepen. C. de don. int. vir. & uxor. quantū ad cōmodum possessionis, medii temporis fructus, & partus, & ut de damno dato in re non teneatur, l. cum pater §. pater filia ff. de leg. 2. l. si mortis caus. int. vir. & uxor. ff. de donat. caus. mort. nō quantum ad dominium, arg. l. filia C. famul. erciss. Bald. in d. l. pen. C. de donat. int. vir. & uxor. quia nec initio dominium transferri potest, l. à marito C. de donat. inter vir. & uxor.* Non conualefcit donatio † obitu donantis si diuortium intercesserit, vel prior persona quę liberalitatem accepit reb. humanis fuerit exempta, vel ab eo qui donauit fuerit reuocata, *l. à marito C. de don. inter vir. & c. c. fin. & ibi glos. in ver. tacite vel expresse h. r. vel res donata à donāte fuerit specialiter alteri obligata, donata, vēdita, vel alio quolibet modo alienata, l. si maritus*
- la. 2. C. de donat. int. vir. & uxor. Quicquid acquisiuit uxor cōstante matrimonio, id presumitur eā acquisiuisse ex bonis mariti, ut mala suspicio turpis quæstus euitetur & ideo talia bona sunt mariti & hæredum ejus, l. Quintus ff. de don. int. vir. & uxo. l. etiam C. eod. c. significauit h. r. Myns. obs. 92. cent. 2.* Iudex ecclesiasticus potest adiri principaliter † super diuortio & separatione matrimonii, & si sententiā diuortii ferat, debet pronunciare dotē restitui, etiam si de causa matrimoniali cognoscat ex delegatione Summi Pontificis, quia Iudex ecclesiasticus iudicat de causā temporali laicorum, si venit accessorie ad causam ecclesiasticā, ac etiā de incidente quæstione temporali, *c. prudentia h. r. & ibi Pan. n. 2. nam regulariter qui cognoscit de principali debet cognoscere de accessorio, c. præterea c. prudentia §. sexto in fine c. suspicionis de off. deleg. l. 2. ff. de jurisd. omn. iud. etiam si alias cognoscere non posset, l. quories C. de jud. l. si. C. ubi & apud quē c. pen. de in integ. restit.* Item matrimonio prius separato † potest Iudex ecclesiasticus principaliter adiri super restitutione dotis, *c. 2. & ibi Pan. n. 2. h. r. Pan. post Inno. in cap. 3. num. 7. h. r. quia ratione connexitatis ampliatur iurisdictio, c. quanto de jud. separato itaq; matrimonio † dos redit ad uxorem siue patrem dotātem, l. dos à patre C. sol. matr. l. 2. ff. sol. matr. c. 1. c. 2. & c. fin. §. sane h. r. donatio vero propter nuptias ad maritū, si sit facta separatio quoad thōrū & mutuam seruitutem ex alio capite quā adulterii, c. 2. c. nuper in fine & c. fin. §. sane h. r. si separatio matrimonii fiat ex eo quod contractū fuit contra leges aut canones, Pan. in c. & si necesse n. 10. h. r. aut contraxerūt per verba de præsenti illud scienter, & haber locū cōfiscatio dotis, & donationis propter nuptias, & multo fortius si illud scienter consummarunt in his qui superiorem recognoscunt, §. si aduersus*

ca in fin. & ibi glos. & Dd. Instit. de nupt. Pan in c. & si necesse sub n. 9. h. t. ubi deest superior de jure vel de facto, recurrendum est ad Summum Pontificē ex generali potestate quam recipit à Deo, non ut vendicat sibi pœnam à lege impositā, sed ut iustitiam faciat, qui potest si velit providere propter bonum pacis, vel faciliorem dissolutionem matrimonii, ut dos vel donatio facta pro conservacione illiciti matrimonii restituantur, c. & si necesse & ibi Pan. n. 8. & seqq. h. t. Aut contraxerūt ignoranter, & attentis qualitatibus ignorantia fit restitutio hinc inde dotis & donationis, & non applicantur fisco, quia amittere dotem vel donationem propter nuptias est perdere proprium patrimonium. Pulchre Barr. in l. avunculo n. 4. ff. de condict. sine caus. & ibi Dd. Anchar. in c. & si necesse n. 8. hoc tit. & ibi Can.

De secundis Nuptiis.

Titulus XXI.

SVMMARIA.

- 1 Nuptiæ secunda approbantur ab ecclesia ac tertia & ulteriores.
- 2 Non benedicuntur & ratio.
- 3 Sacerdotis benedicentis secundas nuptias pœna.
- 4 Pœna mulieri imposita in odium secundi matrimonij aut propter festinationē sunt sublata.
- 5 Pœna quæ apponuntur mulieri transeunt ad secundas nuptias post annum luctus non sunt sublata.
- 6 Sunt communes utrique conjugū.
- 7 Coniux transiens ad secunda vota nō potest ullo liberalitatis titulo in secundā conjugē transferre plus quam reliquerit uni ex filiis primi matrimonij cui minus reliquit & quod ultra reliquit pro non scripto habetur, & explicatur i. hac edictali c. de sec. nupt.
- 8 Coniuges ad secunda vota transeuntes quisquid titulo lucrativo de prioris conjugis bonis consecuti sunt, obnoxii sunt liberis prioris matrimonij conservare.

9 Dubitans de morte conjugis non potest transire ad secundas nuptias.

DIVORTIO facto solēt homines transire ad secundas nuptias, ideo subicitur hic titulus. Secundæ nuptiæ approbantur ab ecclesia, & ac etiam tertiæ & ulteriores, c. apertant 31. q. 1. non benedicuntur, & c. 1. h. t. imo 2. si unus ex Coniugibus fuerit alias benedictus, nō debet de novo benedici, c. vir autem h. t. quia benedictio semel habita durat, & qui transit ad secundas nuptias communicat socio vel sociæ eam benedictionem, arg. c. quod in dubiis de consecrat. eccles. vel altar. Lacerdos benedicens secundas nuptias punitur suspensione ab officio & beneficio, non ipso facto, sed per sententiam vel alia arbitraria pœna, attentis circūstantiis & loci consuetudine à qua potest absolvi p episcopū, c. 7. & ibi Pan. n. 4. & seqq. h. t. Menoch. de arbitr. iud. cent. 5. cas. 4. 17. Pœna mulieri imposita & per leges in odium secundi matrimonij, seu 4 propter festinationē, ut quia contraxit nuptias intra annū luctus, l. 1. & authent. ibi positus & l. 2. c. de secund. nupt. l. liberorum §. 1. ff. de iis qui not. infam. sunt sublata, c. super illa c. fin. h. t. nam cum mulier mortuo viro suo ab ejus lege sit soluta, & nubendi cui vult in domino tantum habeat facultatem, non debet sustinere jacturam si concessa sibi ab apostolo utatur potestate, c. fin. h. t. viri vero uxores lugere jure civili non compellantur, & sponsi nullus est luctus. l. uxores ff. de iis qui not. infam. Pœna & quæ apponuntur mulieri transeunti ad secundas nuptias post annum luctus non sunt sublata, l. femina cum authent. & l. seqq. c. de sec. nupt. Gail. obs. 98. lib. 2. quia nō sunt appositæ in odium matrimonij sed favore liberorum, Barr. in l. liberorū n. 2. ff. de iis qui not. infam. Pan. in c. fin. n. 3. h. t. & ibi Anchar. n. 9. & 10. tum quia sunt communes & utrique conjugū, l. generaliter cum authent. ibi 6 postu